

Teoretyczne podstawy pedagogiki wczesnoszkolnej - opis przedmiotu

Informacje ogólne	
Nazwa przedmiotu	Teoretyczne podstawy pedagogiki wczesnoszkolnej
Kod przedmiotu	05.0-WP-PPIWM-TPPW
Wydział	Wydział Nauk Społecznych
Kierunek	Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna
Profil	ogólnoakademicki
Rodzaj studiów	jednolite magisterskie
Semestr rozpoczęcia	semestr zimowy 2019/2020

Informacje o przedmiocie	
Semestr	5
Liczba punktów ECTS do zdobycia	4
Typ przedmiotu	obowiązkowy
Język nauczania	polski
Sylabus opracował	• dr hab. Mirosława Nyczaj-Drąg, prof. UZ • dr hab. Marzenna Magda-Adamowicz, prof. UZ • dr Iwona Kopaczyńska, prof. UZ • dr Klaudia Kasowska

Formy zajęć					
Forma zajęć	Liczba godzin w semestrze (stacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (stacjonarne)	Liczba godzin w semestrze (niestacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (niestacjonarne)	Forma zaliczenia
Wykład	15	1	9	0,6	Egzamin
Konwersatorium	15	1	9	0,6	Zaliczenie na ocenę

Cel przedmiotu

Pogłębienie wiedzy w zakresie kluczowych zagadnień edukacji wczesnoszkolnej dotyczących teorii edukacyjnych, uczenia się, różnic indywidualnych, tworzenia wiedzy, strategii pracy nauczyciela; rozwijanie umiejętności stymulowania i wspierania aktywności uczniów z wykorzystaniem zróżnicowanych metod, form oraz środków dydaktycznych dopasowanych do możliwości, potrzeb i dziecięcych doświadczeń; krytyczne weryfikowanie metodycznych propozycji zajęć dostępnych w literaturze w świetle teorii pedagogicznych i psychologicznych; projektowanie własnych rozwiązań rozwijających procesy umysłowe dziecka wczesnoszkolnego.

Wymagania wstępne

Znajomość i rozumienie podstawowych pojęć pedagogiki wczesnoszkolnej, wiedza psychologiczna z zakresu rozwoju poznawczego i emocjonalnego dziecka wczesnoszkolnego oraz z zakresu teorii leżących u podstaw procesu kształcenia (behawiorystyczne, poznawcze, kulturowe), znajomość treści z zakresu pedagogiki ogólnej i dydaktyki.

Zakres tematyczny

Wykłady

Nauki współdziałające z pedagogiką wczesnoszkolną. Dyskursy pedagogiki wczesnoszkolnej. **Holistyczne inspiracje pedagogiki wczesnoszkolnej.** Kategorie pedagogiczne w edukacji wczesnoszkolnej. Prawa dziecka. **Efektywna praca pedagogiczna nauczyciela klas I-III.** Wychowanie wielokulturowe, religijne. Wymagania wobec nauczyciela w dobie reform. **Zmiana współczesnych kontekstów edukacji dzieci;** kulturowe, polityczne i społeczne warunki transformacji. Wymiary aktualnych sporów o wczesną edukację: podejście redukcjonistyczne i konstruktywistyczne, funkcjonalizm i interakcjonizm symboliczny w edukacji dzieci. **Cykl rozwojowy dziecka i znaczenie interwencji zewnętrznej w procesie kształcenia. Ideologie myślenia o edukacji i dziecku:** odmiany dyskursów wczesnej edukacji, tworzenie warunków dla rozwojowej zmiany poznawczej – metodologia kształcenia. Rodzaje wiedzy w edukacji i ich odniesienia do edukacji wczesnoszkolnej. Społeczeństwo wiedzy a podstawa programowa po reformie. Edukacja w planie otwartym – indywidualizacja i samodzielność w procesie kształcenia dzieci. **Edukacja nauczycieli w nurcie metodycznym i teoretycznym – modele kształcenia nauczycieli sprzyjające przełamywaniu barier mentalnych.** Pozorowanie zmiany w edukacji dzieci – mapa mitów edukacyjnych i ich przejawy.

Ćwiczenia

Wspieranie i stymulowanie rozwoju – podobieństwa i różnice w perspektywie psychologii humanistycznej i rozwiązań konstruktywistycznych. Behawioryzm i konstruktywizm w edukacji wczesnoszkolnej – analiza i interpretacja sytuacji budowanych na obu teoriach. Zdarzenia krytyczne w pracy z dziećmi. **Kompetencje nauczyciela** w konstruowaniu zdarzeń krytycznych. Bankowa koncepcja edukacji jako narzędzie opresji. Projektowanie rozwiązań alternatywnych wywiedzionych z idei edukacji wyzwalającej. Przestrzeń w szkole. Fizyczny, mentalny i społeczny wymiar aranżacji klasy szkolnej. Kultura i klimat szkoły – szkoła adekwatna i nieadekwatna kulturowo (imitacja, indoktrynacja, izolacja i indolencja). **Piaget, Bernstein, Bruner – trzy teorie wartościowe dla edukacji wczesnoszkolnej.** Próba uzasadnienia ich znaczenia. Edukacja i płeć kulturowa – nauczycielskie obraz szkolnego funkcjonowania uczniów i uczennic w szkole. **Organizacja pracy dzieci:** praca w grupach, parach, indywidualna i zbiorowa. Dobór zadań i projektowanie sytuacji właściwych dla danej formy organizacyjnej M. Lipmana w projektowaniu i rozwiązywaniu sytuacji problemowych. Socjalizacja w szkole jako perspektywa identyfikacji procesów szkolnych – praktyki socjalizacyjne na lekcjach w klasach początkowych; dyrektywność/niedyrektywność nauczyciela, zachowania oporowe ucznia (zawieszenie, wycofanie, wyjście z roli, opór pragmatyczny, opór agresywny). Mnemotechniki w edukacji wczesnoszkolnej – możliwości i ograniczenia. Rywalizacja w klasie szkolnej. Wiedza i umiejętności społeczne młodszych uczniów jako zaniedbany obszar wczesnej edukacji. **Poszukiwanie nowych perspektyw.**

Metody kształcenia

Wykłady – wykład tradycyjny i problemowy.

Ćwiczenia – nauczanie problemowe, dyskusja, analiza przypadków, projektowanie zadań i ich weryfikacja w praktyce, obserwacja dzieci, konstruowanie zdarzeń krytycznych.

Efekty uczenia się i metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się

Opis efektu	Symbole efektów	Metody weryfikacji	Forma zajęć
Student zna i rozumie: A2W1 - terminologię używaną w pedagogice przedszkolnej i wczesnoszkolnej, jej źródła, miejsce oraz zastosowanie w obrębie pokrewnych dyscyplin naukowych, a także miejsce pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej w systemie nauki oraz jej przedmiotowe i metodologiczne powiązania z innymi dyscyplinami naukowymi; A2W2 - procesy związane z wychowaniem i kształceniem dzieci i uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem fazy wczesnego, średniego i późnego dzieciństwa, w perspektywie interdyscyplinarnej: psychologicznej, pedagogicznej, aksjologicznej i socjologicznej;	• PPiW-W-01 • PPiW-W-02 • PPiW-W-03 • PPiW-W-04 • PPiW-W-05 • PPiW-W-10	• egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne	• Wykład • Konwersatorium
Student potrafi: A2U1 - wykorzystywać i integrować wiedzę teoretyczną z zakresu pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej, w tym wybrane modele i koncepcje pedagogiczne, oraz powiązanych z nią dyscyplin naukowych, w celu dokonania analizy i interpretacji złożonych problemów edukacyjnych, wychowawczych, opiekuńczych i kulturowych, a także motywów i wzorów ludzkiego zachowania; A2U2 - rozpoznawać i identyfikować style wychowania w praktyce edukacyjnej, wskazywać ich wartościowe cechy i zagrożenia dla podmiotowości dziecka lub ucznia;	• PPiW-U-01 • PPiW-U-11	• bieżąca kontrola na zajęciach • obserwacja i ocena aktywności na zajęciach • wypowiedź pisemna	• Konwersatorium
Student jest gotów do: A2K1 - refleksji, w tym krytycznej oceny, odnośnie do poziomu swojej wiedzy i umiejętności z zakresu pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej oraz wykazywania umiejętności uczenia się i doskonalenia własnego warsztatu pedagogicznego w zakresie wychowania przedszkolnego oraz edukacji wczesnoszkolnej;	• PPiW-K-01 • PPiW-K-03 • PPiW-K-04	• aktywność w trakcie zajęć • dyskusja • samoocena	• Wykład • Konwersatorium

Warunki zaliczenia

Wykłady

Warunkiem zaliczenia jest aktywna obecność na wykładach

Ćwiczenia

Warunkiem zaliczenia ćwiczeń jest uzyskanie pozytywnych ocen z prac wykonanych na zajęciach, wypowiedzi pisemnej oraz aktywnej obecności i dyskusji studentów

Ocena końcowa

Ocena końcowa to ocena pozytywna z egzaminu pisemnego, który obejmuje treści z ćwiczeń (50% pytań składowych) i wykładów (50% pytań składowych).

Literatura podstawowa

1. Filipiak E., *Rozwijanie zdolności uczenia się: z Wygotskim i Brunerem w tle*, Sopot 2012.
2. *Narracja jako sposób rozumienia świata*, red. J. Trzebiński, Gdańsk 2005.
3. Nowak-Łojewska A., *Od szkolnego przekazu do konstruowania znaczeń: wiedza społeczna młodszych uczniów z perspektywy nauczyciela*, Zielona Góra 2011.
4. Nowicka M., *Socjalizacja na lekcjach w klasach początkowych*, Toruń 2010.
5. Nyczaj-Drąg M., *Edukacja dziecka w narracjach rodziców z klasy średniej*, Zielona Góra 2015.
6. *Pedagogika wczesnoszkolna – dyskursy, problemy rozwiązania*, red. D. Klus-Stańska, M. Szczepska-Pustkowska, Warszawa 2009.
7. *Pedagogika wczesnoszkolna. Rekonstrukcja kluczowych problemów*, red. M. Magda-Adamowicz, I. Kopaczyńska, M. Nyczaj-Drąg, Toruń 2017.

Literatura uzupełniająca

1. *Uczenie się jako przedsięwzięcie na całe życie*, red. T. Bauman, Kraków 2005.
2. Filipiak E., *Z Wygotskim i Brunerem w tle: słownik pojęć kluczowych*, Bydgoszcz 2011.
3. Klus-Stańska D., *Konstruowanie wiedzy w szkole*, Olsztyn 2002.
4. Schafer H.R., *Rozwój społeczny: dzieciństwo i młodość*, Kraków 2006.
5. Tripp D., *Zdarzenia krytyczne w nauczaniu: kształtowanie profesjonalnego osądu*, Warszawa 1996.
6. Wood D., *Jak dzieci uczą się i myślą*, Kraków 2006.

Uwagi

